

Dobry pastyř přichází

Jan 10,1-15

Jak to chodí s ovceři?

Velkým tématem adventního období je Boží příchod do tohoto světa. Připomínáme si příchod Pána Ježíše tehdy o prvních Vánocích v Betlémě. A vyhlížíme také jeho návrat, kdy přijde podruhé s mocí a slávou. Dnešní text o dobrém pastyři nám asi příliš adventně nepřipadá. Přesto zde své místo má, protože dává nahlédnout do toho, jaký byl smysl Ježíšova příchodu a narození. Mám na mysli především v. 10: „Zloděj přichází, jen aby kradl, zabíjel a ničil. Já jsem **přišel**, aby měly život a měly ho v hojnosti.“ Ježíš sám odhaluje proč „přišel“ od Otce, proč se narodil. Aby jeho ovce (jeho lid) měly život. Tak i v tomto jinak nevánočním textu téma Kristova adventu - příchodu nalézáme. Podle verše 6. Ježíš použil formu přirovnání, podobenství Oč se v něm jedná? Je zde navozena představa velkého „ovčince“ s více stády. Takový ovčinec měl svého vrátného, „dveřníka“, který dovnitř vpouštěl jednotlivé pastyře. Dveře byly hlídány vrátným, který pastyře dobře znal. Podvodník by zde narazil. Musí proto jít cestu zlodějů: šplhat přes ohradu. Vedle toho stojí pastyř. Vztah pastyřů k jejich ovceři býval velmi blízkým. Pokud si ovce na nějakého pastyře a jeho hlas navykly, za jiným nešly (v. 5). Je to přirovnání. Co Jím Ježíš chtěl říci?

Já jsem dveře

Všimli jsme si asi především těch postav: pastyře, zloděje, případně vrátného. Ale zdá se, že Pán Ježíš nejprve myslel na ty **dveře** do ovčince: „Amen, amen, pravím vám, já jsem dveře pro ovce“ (v. 7). V tom podobenství mají právě dveře zvláštní význam. Dveře představují jakýsi symbolický předěl. Oddělují dvě místa. Jimi se vchází a zase vychází. A pokud se Ježíš nazývá dveřmi, pak se chápe právě jako jakýsi předěl. V jakém smyslu? „Já jsem dveře. Kdo vejde skrze mne, bude zachráněn, bude vcházet i vycházet a nalezne pastvu“ (v. 9).

Nejprve zde slyšíme: „Kdo vejde skrze mne.“ Ježíš je někým, skrze kterého se vchází. Je to jeden z těch výroků, které nedokázali Ježíšovi posluchači příliš vstřebat. Ono nazvat se dveřmi, skrze které se vchází, to skutečně může znít zvláštně. Víra v Ježíši ale rozeznává někoho víc než tesaře, jak Ježíše nazval jeden autor. Víra rozeznává, že v Ježíši za námi přišel Boží Syn a skrze něj se nás dotýká Boží láska, smíření a odpuštění. Ježíš je viděno očima víry skutečně dveřmi, zásadním předělem. Když k němu člověk přijde, odejde jiný. Něco se zásadně promění. A co je to za změnu? „Kdo vejde skrze mne, bude zachráněn, bude vcházet i vycházet a nalezne pastvu.“ Bude zachráněn. Ježíš je dveřmi k Bohu, dveřmi do věčnosti, dveřmi k plnosti života. Záchrana spočívá v tom, že člověk prožije setkání s Boží láskou, která se nás ujímá v naší nouzi a beznaději, která osvobozuje od hříchu a viny, která přináší naději v naší smrtelnosti a konečnosti. Skrze Krista za námi přišla nová moc, která zachraňuje, vysvobozuje. Člověk může „vycházet a vcházet“, což je biblický obrat pro cestu života, a na této své cestě nalezne „pastvu“, nalezne nasycení. Setkání s Kristem naplní a nasytí srdce nadějí, vírou a láskou, které nenajdeme v tomto světě.

Já jsem dobrý pastyř

Tedy Ježíš jako dveře, skrze které ovce vycházejí a vcházejí, nacházejí pastvu a jsou zachráněny. Ale Ježíš pokračuje dál. Je nejen dveřmi. Říká také: „Já jsem dobrý pastyř. Dobrý pastyř **položí svůj život za ovce** ... Já jsem dobrý pastyř; **znám své ovce** a ony znají mne“ (v. 11.14). Pro tyto výroky známe tento text Janova ev. jako slova o „dobrém pastyři“.

Pokud se Ježíš přirovnává k pastyři, je tu velká návaznost na Starý zákon. Všichni asi známe slova žalmu 23.: „Hospodin je můj pastyř, nebudu mítí nedostatku“. Tento žalm napsal král David, který sám kdysi býval pastyřem ovceři. Podobně jako se on staral o své ovce, tak to vnímal, že Bůh se stará o něj. Pastyři byli také nazýváni vůdcové izraelského lidu - králové, kněží atd. Idea vůdce byla v Izraeli hodně blízká představě pastyře. Tedy takového vůdce, který dobře zná svůj lid, který pro něj nasadí život, je-li třeba, který ho vede k pokojnému životu. Když tito pastyři selhávali a mysleli jen na sebe, na své obohacení a prospěch, volal je Hospodin k zodpovědnosti. Tak např u proroka Ezechiele zaznívá slavná pasáž o zlých pastyřích, kteří pasou akorát tak sami sebe a o lid nedbají.

Prorok nakonec vyhlíží příchod božího „Pastýře“: „*Ustanovím nad nimi jednoho pastýře, který je bude pást, Davida, svého služebníka. Ten je bude pást a ten bude jejich pastýřem*“ (Ez 34,23). David byl v té době již dlouho po smrti. Zde vystupuje David jako prototyp dobrého pastýře. Křesťané v tom vidí mesiánské proroctví o příchodu Krista. To on je tím dobrým pastýřem, novým Davidem (z jehož rodu ostatně pocházel). Zároveň je ale více než David, je to Syn Boží.

Jak se ale pozná dobrý pastýř? Jistě bychom mohli říci, že ten, který zná život ovcí, který ví, kde je dobrá pastva, který ví, kdy stříhat, který to s ovce prostě umí. Ten je dobrý pastýř. To je jistě pravda. Ale Ježíš předkládá ještě jednu definici dobrého pastýře: „*Dobrý pastýř položí svůj život za ovce*“ (v. 11). To už je „jiná káva“. Dobrý pastýř není jen ten, kdo o nich hodně ví, ale také ten, kdo s nimi a pro ně dýchá. Možná tu můžeme vzpomenout opět na Davida, který se pustil do boje se lvem i medvědem, aby ovce ochránil. A zde je více než David. Ježíš za ovce jen nebojuje, on za ně položí život. To je skutečná kvalifikace „dobrého pastýře“.

V prorocké předjímce zde Ježíš hovoří o své cestě kříže, kde se Boží láska zjeví ve své nejkrajnější podobě. Ježíš daruje, obětuje svůj život za ovce, za člověka. Člověk Boží lásku vyžene na kříž a ona to přijímá, protože se chce cele a beze zbytku člověku darovat. V tajemství kříže Ježíš dává svůj život za hříchy světa, aby každý člověk mohl dojít smíření s Bohem.

Ježíš jako dobrý pastýř také dobře *zná své ovce* (v. 14). Zná je jménem. I v tom zaznívá mnoho naděje. Ježíš tě zná. Ví o tobě všechno. To může znít i poněkud hrozivě, že zná i nejtajnější věci, i ty, za které se stydíme a které před druhými skrýváme. Ale Ježíš to myslel jako povzbuzení. Nejsi pro Boha bezejmenným jedincem. Nejsi pro něj jen jedním z mnoha, jedním z davu. Bůh tě zná. Zná tvé jméno. Tedy zná tě velice osobně a blízce. Zná tě i s tvými chybami, hříchy a slabostmi. A přece tě přijímá a volá tvým jménem - velice osobně. A nejen, že tě zná, ale chce, abys právě tak osobně a blízce poznal i ty jeho.

Zloději

Tak tedy Ježíš jako dveře, skrze které vcházíme a nacházíme nasycení. A Ježíš jako dobrý pastýř, který dal svůj život za ovce a který nás zná velice osobně a blízce, jménem. Ale v Ježíšově podobenství se nacházejí ještě jiné postavy. Jsou to zloději.

„*Všichni, kdo přišli přede mnou, jsou zloději a lupiči. Ale ovce je neposlouchaly*“ (v. 8). Všichni, kdo přišli přede mnou ... Kdo to byl? Ježíš nejspíše myslel na farizeje a zákoníky. Tedy na ty, kteří se považovali za autorizované vykladače Božího zákona. Pasovali se do role „pastýřů“ izraelského lidu. Podle Ježíše „*usedli na stolec Mojžíšův*“ (Mt 23,2). Přece však byly za jejich působení zástupy duchovně vyprahlé a vyhladovělé, „*jako ovce bez pastýře*“ (Mt 9,36).

Ježíš je nazývá „zloději“. Svým působením nakonec lid duchovně ochuzovali. Ale možná tu měl Pán Ježíš na mysli i docela konkrétní projevy farizeů: ukazoval např. na to, že milují peníze anebo, že pod záminkou dlouhých modliteb vyjídali domy vdov, kde se nechávali hostit. Ježíš oproti nim „*přišel, aby (ovce) měly život a měly ho v hojnosti*“ (v. 10). Zde je shrnuto vše, s čím Ježíš přišel na tento svět. Jsme opět u adventního tématu - tématu příchodu. Proč Pán Ježíš přišel? Jedním slovem, aby ovce měly život a to v hojnosti. Farizeové hodně mluvili o Bohu jeho vůli, ale zanechávali přesto lid duchovně vyprahlý. Jejich učení mluvilo o Bohu, ale nepřinášelo Boha lidem. Z Ježíšova působení bylo ale zvláštním způsobem cítit, že Bůh je tady, že Bůh je tu s nimi. To na něm bylo tak přitažlivé. Když se lidé setkali s Ježíšem a naslouchali mu, nebo od něj přijali uzdravení ze své nemoci, cítili, že se jich Bůh dotýká. A to sytilo jejich duše. Působení farizeů a zákoníků zanechávalo lidi „*vysílené a skleslé*“ (Mt 9,36), prázdné a hladové. Ježíš přinášel lidem skutečný Boží život, Boží blízkost, která naplňuje a proměňuje.

Závěr

Když společně slavíme advent, kéž nás vždy nově zasáhne jeho pravý význam; totiž příchod Pána Ježíše do našeho života. Přichází k nám jako dveře, skrze které vycházíme a vcházíme a nacházíme záchranu a nasycení duše. Přichází k nám jako dobrý pastýř, který nás zná jménem a z lásky za nás dává svůj život jako oběť. Kéž i nám přináší advent nové a živé setkání s tím, který přichází, abychom měli život a měli ho v hojnosti. AMEN